

foto: erakogu

MATIS MÄRTSON

Sündinud:

26. juuli 1965 Tartus

Klubi: Novaator RSK

Võistlusklass: M45

Elukoht: Tallinn

Haridus: Lõpetasin Tartu Ülikooli arstiteaduskonna 1991, hiljem residentuuri lastekirurgia erialal. 1999. a kaitsesin Turu Ülikoolis biomaterjale ja koetehnoloogiat käsitleva doktoritöö.

Töökoht: Tallinna Lastehaigla kirurgiakliinik

Minu tavaline tööpäev

Kõik tööpäevad on suhteliselt erinevad. Mõnel päeval ajan polikliinikus juttu haigete laste ja nende vanematega, mõnel päeval hoian suu rohkem kinni ja lasen kätel vilkamalt käia operatsioonitoas. Väga suur osa on erakorralise töö: kuus keskmiselt 4–5 ööpäevast valvet. Valvetes tehtav töö maht ja iseloom sõltub paljuski juhusest. Lisaks tegelen ka õppetööga: pean loenguid arstide täienduskursustel ja juhendan residente. Kunagi pühendasin suhteliselt palju aega teaduslikule uurimistööle. See oli mulle, vastupidiselt paljudele teistele kirurgidele, suhteliselt meelepärane. Paraku on viimastel aastatel lisandunud sel määral organisatoorseid ülesandeid, et teaduslike artiklite kirjutamiseks pole lihtsalt aega. Paar tükki seisavad juba pikemat aega kirjutuslaual. Ei tihka uusi teemasid alustadagi. Kokkuvõttes on mu töö tubane ja mitte ülemääraseid füüsilisi väljakutseid pakuv. Ilmselt on see ka põhjus, miks püüan vabal ajal maksimaalselt looduses liikuda.

Minu suhe orienteerumisega

Suhe orienteerumisega on kirklik. Viis aastat tagasi proovisin seda ala

esimest korda, ja tundub, et tasapisi hakkab järjest rohkem meeldima.

Kuidas alustasin

Esimest korda käisin päevakul Lääne-Virumaal 26. augustil 2009. aastal Arbavere-Soomukse kaardil.

Mõni päev varem olin auto peale võtnud põidlaküüdiga Tallinna poole liikunud Tõnis Vaiksaare. Umbes tunni aja jooksul suutis ta panna mind orienteerumisest sedavõrd huvituma, et palusin tal selgitada selle spordiala seotud põhitõdesid ning panin kõrva taha nõuanded päevakute toimumise kohta info leidmiseks.

Sellel esimesel päevakul kogusin valikrajal kahe tunniga vaevaliselt 9 punkti ja mäletan, et vigastasin oksaga silma. Koju sõitsin üks silm kinni ja mind valdas hetkeline skepsis sellise spordiaja tervislikkusest. Aga tegelikult selline omaette kaardiga metsas nokitsemine meeldis mulle. Järgmisel päeval nägin jälle mõlemast silmast ja otsustasin uuesti proovida. Siis toimus Tallinna neljapäevak Türisalu kaardil. Nagu laulupidu! Inimesed liikusid avaral militaarmaastikul suurtes kogustes ja suurtel kiirustel, ajuti kontrollpunktides märke tegemiseks järjekordi moodustades. Jooksin ühe radadest otsast

lõpuni läbi ja millegipärast olin oma tulemusega ülimalt rahul. Kohe sedavõrd, et pidin Tõnisele interneti kaudu uhkusega oma saavutusest ette kandma. Tema muidugi kiitis takka ja valas sellega ainult õli tulle. Seega – puhtalt juhuse läbi – leidsin endale toreda harastuse ja ka hea sõbra. Tõnis on alati leidnud aega nõu anda ja vähemalt korra on minuga koos raja läbi jooksnud ja selgitanud, et miks ja kuidas.

Tegelikult võib olla ka see juhuse, et ma orienteerumisega ei ole juba aastaid tegelenud. Mu ülikooliaegne pinginaaber ja üks parimaid sõpru Ain Kaare käis alata mingitel salapärestel päevakutel. Ja kutsus ka mind kaasa. See tundus küll põnev, aga ikka tuli midagi vahele või sai laiskus võitu. Igal juhul metsa me siis koos ei jõudnudki. Pagana kahju.

Esimene medal

Põlva meistrivõistlused tavarajal 19. septembril 2010. a Rääptsovo kaardil. Olin sel nädalavahetusel oma maakodus Oraval. Ei osanud arvata, et võistluste ja päevakute vahel on nii suur erinevus. Esiotsa läks jooks päris ladusalt, aga siis kaotasin kuskil soos ennast ära. Ühtegi inimest ümberringi ei näinud, maastik ja kaart ei klapinud sugugi. Vaid üks põder jooksis raba serva mööda. Irvitas minu arvates.

Olukord tundus lootusetu ja otsustasin katkestada ning maanteele välja minna. Maanteel finiši poole sörkides hakkas kuidagi kurb. Nüüd ma ju teadsin kus olen. Puude vahelt hakkas paistma finišitelk. Pilk kaardile: raja lõpuosa tundus kuidagi eriti lihtne. Keerasin tagasi ja jooksin raja läbi. Harva olen näinud oma finiši üle nii siiralt heameelt tundvaid inimesi (paraku ei saa väita, et see oleks olnud viimane kord). Eelviimane lõpetaja oli metsast välja tulnud umbes tunni eest.

Kuna mul olid kõik punktid võetud ja M45 klassis konkurents ei olnud just liiga tihe, kuulus mulle hõbemedal. Kuigi ametlik autasustamine oli ammu lõppenud ja välja jagamata medalid juba metsast äragi saadetud, riputas Zaitsevi Rein mulle medali pärast saunaskäiku Värskas poe ees ikkagi kaela. Rohkem medaleid orienteerumises ei ole õnnestunud seni võita.

Rogain ja seiklussport

Rogainid meeldivad mulle väga ja püüan igal võimalusel neil ka osaleda. Seiklusspordiga on asjad keerulisemad. Ujumine, kanuutamine ja rattasõit on väga

meelepärased. Rulluisutamine pole päris minu ala ja igasugune kõrgustes tegutsemine tekitab kõhedust. Õnneks on need meeskondlikud alad, kus õnnestub mõnikord oma nõrkuseid kaaslaste tugevuse vastu välja mängida. Näiteks Libahundi jäljel 2013 Pakri poolsaarel leppisime juba enne starti kokku, et Tomi-Andre Piirmets võtab kõik punktid, mis asuvad maapinnast rohkem kui kahe meetri kõrgusel, mina tegutsen vees (selgus, et ka vee all), ning Villu Päärtille jäävad ülejäänud. Aga alati on üllatusi. Näiteks oli üks punkt kaevus, kuhu tuli ronida mööda kahtlaselt roostes redelit. Mina ei julgenud. Tomi leidis ka, et see punkt ei ole maapinna suhtes piisavalt kõrgel. Villu võttis ära. Pärast tunnistas, et ega tema ka ei julgenud, aga seda tunnistada ka ei julgenud. See oli esimene kord, kus võistlesime Novaatori nime all (nimi tuli särkidelt). Kuna kogu võistluse vältel valitses harukordselt hea klapp ja lahe meeleolu, otsustasime sama pundiga kunagi uuesti välja minna. Facebookis sai loodud samanimeline virtuaalne spordiklubi. Hiljem on rahvast kõvasti juurde tulnud ja mingil hetkel leidsime, et oleme ära teeninud austava RSK laiendi nime taha. Praegu on see rohkem kui tosinast väga toredast inimesest koosnev seltskond. Abiks meeskonnakaaslaste leidmisel ja logistika korraldamisel. Aga oleme ette võtnud ka ühiseid rännakuid ametlikest võistlustest eraldi.

Suurim orienteerumiselamus

Minu elamused on seotud pigem loodusega, mitte sportlike saavutustega (kuna neid õieti polegi). See võib olla rajal kohatud loom, põnev taim või lihtsalt ilus vaade. Neid on väga palju ja pingerida ei oska küll seada.

Kindlasti on minu jaoks igal üritusel lisaväärtus, kui rajal on mingi lugu pajatada. Teen selle põhjal sageli otsuse osalemise osas, eriti kaugemate sõitude puhul. Rogainide puhul on kaardil leiduvatele huviväärtustele eelinfos tähelepanu juhtimine üsna tavaline. Aga meeldiva üllatusena olen leidnud sellist teavet mõnikord näiteks ka päevakute eelinfost. Koju jooksu vaatamisväärsuste kaaskiri on tase omaette: lisaks oma põhjalikkusele on see alati ka nauditav lugemispala.

foto: Liina Lõgisu

1. Tallina Orienteerumisenädalal 2012
2. Märkimisväärne osa tavalisest tööpäevast kulub jutustamisele ja õpetamisele

foto: erakogu

Novaator (vasakult Tomi-Amdre Piirmets, mina ja Villu Päärt) oma esimese rogaini finišis
foto: erakogu

Tore, kui rajal on oma lugu. Olgu siis või sürrealistlik. Näiteks Cap de Creuz'i rogaini peetakse maastikul, mis on inspireerinud Salvador Dali'd. Seisan vist samal kaljul, mida mu selja tagant külast on kunstnik kujutanud maalil „Mälu püsivus ehk sulanud aeg“
foto: erakogu

Minu orienteerumiskalender

Sellist staaži mul veel ei ole, et väita midagi kindlat. Seni olen alati kalendrisse märkinud Peko kevade, Tallinna orienteerumisnädala, Jõhvika maratoni, KoKu jooksu ja kõik rogainid. Püüan neile päevadele muid üritusi mitte planeerida.

Paljuski sõltub otsus mitte konkreetsest üritusest, vaid kaardist, millel see toimub. Näiteks Piusa jõe ümbruse kaardid (alates Vasteliinast Värskani välja) on ühed mu lemmikud. Olenemata üritusest, püüan neil osaleda. Kaardid, millel on ülekaalus tuule- või lumemurrused metsad ja raskesti joostavad raiesmikud, mis pakuvad tippudele kindlasti sportlikke väljakutseid, mind eriti ei meelita.

Kaardiga metsa "meelitamisest"

Päris spordikaugeid inimesi ma metsa meelitanud ei ole, kuid orienteerumise ja rogainimisega olen suutnud

jäises augus punkti võttes ta libises ja murdis sõrmeluu. Järgmisel nädalal oli lahasega juba päevakul. Aga üks ta räägib kunagi ise oma loo.

Samuti pole „meelitamine“ ehk päris õige sõna. Näiteks tähistasin oma 45. sünnipäeva koos kolleegidega Kõverjärve ääres. Sain Nikolai Järveojalt mõned vanad Kõvera kaardid ja päevakute raamatukesed orienteerumise tingmärkidega. Jagasin need välja ja lubasin enne süüa-juua mitte anda, kui ümber järve ring tehtud. Kõigile justkui meeldis, aga kas seda meelitamiseks saab nimetada. Pigem paratamatuse tunnetamine.

Minu teised harrastused

Väga pühendunult ei tegele millegagi. Lapsepõlvest on jäänud mõni hobi, millest ajuti taas innustun. Kunagi kogusin postmarke ja münte. Kuskil põnevas kohas käies püüan siiani saata sealt mõne (eri)templiga postkaardi ja jätan igast sordist ühe mündi

taskupõhja. Seoses e-posti ja e-rahaga on see üha raskem.

Tippспорт ja mina

Tippsporti pole teinud. Algkooli ajal tegelesin ujumisega. Mingil distantsil olin oma vanuseklassis isegi Tallinna meister. Suusatamine on alati meeldinud. Väiksemad ringid Pääsküla raba servas olid pärast kooli igapäevased asjad. Keskkooli lõpuklassidest alates olen ka maratone sõitnud. Sellises rahulikus tempos. Ülikooli ajal hakkasin natuke tennist mängima. Tegelen senini nende aladega, aga praegu peamiselt ikka orienteerumisega. Tippaavutused orienteerumise vallas on kindlasti veel ees.

Orienteeruja ajakirja ma loen

Kõigepealt loen läbi pealkirjad ja vaatan üle pildid. Siis alustan tuttavamatel teemadel kirjutatud artiklite lugemist. Enne järgmise numbri ilmumist on ajakiri kaanest kaaneni läbi loetud.

Mis on põletavaim probleem Eesti orienteerumises...

Ei oska öelda. Tahaks loota, et tulevases arengust olenemata jääks Eesti orienteerumine selliseks puhtaks ja avatuks spordialaks nagu ta praegu minu arvates on.

SK Mercury

fotod: © mercury

Maailma parim klubi

1999. aastal tuli kokku punt noori mehi, kellest enamik olid sõbrad ja head tuttavad, ning hakkasid mängima jalgpalli Eesti meistrivõistluste 5. liigas. Algselt oli võistkonna nimi FC TTÜ, kuid 2000. aastal registreeriti ametlikult mittetulundusühinguna spordiklubi Mercury nime all. Samal ajal tekkis klubi juurde osaliselt samadest inimestest koosnev väiksem sõpruskond, kelle harrastuseks oli hoopis orienteerumine.

INGRID, HEIDI, KALLE

Esmalt oli orienteerumine kõrvalharu, täna on lood vastupidi – jalgpall on jäänud tahaplaanile ja oleme 90% orienteerumisklubi. Klubi orienteerujatest liikmete arv on tänaseks ületanud 40 inimese piiri, lisaks veel klubiliikmete lapsed, kelle arv pidevalt kasvab.

Räätsamatk Koitjärve rabas, 2010. Üleval Karst Cup Slovakkias, 2006.

